

TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA YANGI PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

Mingboyeva Mahliyoxon Mahammadjonovna

Andijon davlat texnika instituti akademik litseyi Tarix fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16831040>

Annotatsiya. Mazkur maqolada pedagogik texnologiyalar va ularning zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rni tahlil qilinadi. Dasturlashtirilgan o'qitish, kompyuterli ta'lim va innovatsion pedagogik texnologiyalar, jumladan, loyihalar uslubi kabi yondashuvlar talabalarning bilim olish jarayonini takomillashtirishga xizmat qilishi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: pedagogik texnologiya, dasturlashtirilgan o'qitish, innovatsion ta'lim, kompyuterli o'qitish, adaptiv o'qitish, loyihalar uslubi, o'quv jarayoni, mustaqil fikrlash.

KIRISH

Pedagogik texnologiya maqsadi o'qituvchi rahbarligida talabaning o'quv muammolari yechimiga qaratilgan mustaqil ijodiy izlanuvchanlik qobiliyatlarini shakllantirishga qaratilgan. Pedagogik texnologiya tadbir'i talabada yangi bilimlar, uquv va malaka, rivojlanuvchi bilish qobiliyati, eruditsiya (bilim, aql-zakovat), bilishni sevish, ijodiy fikrlash kabi muhim ahamiyatga ega boshqa shaxsiy fazilatlar hamda qobiliyatlarni shakllanishiga olib keladi. Ushbu texnologiyada pedagog bilimlarni tayyor holda yetkazmaydi, balki talabaga mavzu bo'yicha muammoli vaziyat hosil qiladi va muammo yechimi bo'yicha unda fikr va g'oya uyg'onishiga sharoit yaratadi.

ASOSIY QISM

Pedagogik texnologiya quyidagi belgilar bilan xarakterlanadi:

- o'qitish va tarbiyalash maqsadlarini ketma-ket ishlab chiqish;
- o'zlashtirishga mo'ljallangan axborotlarni tarkiblash, tartibga solish va zichlash;
- o'qitish va nazorat qilishning didaktik va texnik, shu jumladan kompyuter vositalaridan majmual foydalanish;
- o'qitish va tarbiyalashning tashxis funksiyasini kuchaytirish;
- o'qitishning yetarli darajadagi yuqori sifatini kafolatlash.

Pedagogik innovatika (yangilik kiritish, innovatsiya) – ta'lim muassasasining faoliyatiga nisbatan barqaror yangilik elementlarini kiritib, uning rivojlanishi va faoliyat ko'rsatishiga samarali ta'sir etuvchi maqsadga yo'naltirilgan o'zgartirishdir.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar aynan ta'lim-tarbiya jarayonida talaba-talabalar (tinglovchilar)ga muayyan fan (mavzu) bo'yicha bilim berish va shaxsini shakllantirishga qaratilgan o'qitishning zamonaviy uslublari va texnik vositalari majmuidir.

Pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonida foydalanish darajasi, falsafiy asoslari, o'zlashtirishning ilmiy konsepsiyasi, shaxsiy qobiliyatlarni shakllantirishga mo'ljallanganligi va takomillashtirish xarakteriga ko'ra quyidagicha tasniflashi mumkin:

❖ **Foydalanish darajasiga ko'ra:**

- *umumpedagogik;*
- *shaxsiy uslubiy (fan bo'yicha);*
- *lokal (modulli).*

❖ **Falsafiy asoslariga ko'ra:**

- *ilmiy va diniy;*

- *gumanistik;*
 - *avtoritar.*
 - ❖ **Tajribani o'zlashtirishning ilmiy konsepsiyasiga ko'ra:**
 - *assotsiativ-reflektor;*
 - *bixevioristik;*
 - *interiorizator;*
 - *rivojlantiruvchi.*
 - ❖ **Shaxsiy qobiliyatlarni shakllantirishga mo'ljallangan- ligi bo'yicha:**
 - *axborot (bilim, uquv va malakani shakllantirish);*
 - *jarayonli (aqliy harakat qobiliyatlarini shakllantiruvchi);*
 - *evristik (ijodiy qobiliyatlarni rivojlantiruvchi);*
- amaliy (real-amaliy sohada malakani shakllantirish).*

An'anaviy o'qitish tizimini takomillashtirish xarakteriga ko'ra:

- talaba faoliyatini faollashtirish va intensivatsiya-
- lashtirish texnologiyasi;
- o'qituvchi va talaba o'rtasidagi faoliyatni insonparvarlash- tirish va demokratlashtirish asosidagi texnologiya;
- o'quv materialini didaktik qayta ishlash asosidagi texnologiya.

An'anaviy o'qitish tizimini takomillashtirish quyidagi ko'rinishlarda amalga oshirilishi mumkin:

- ✓ yetakchi maqsad va vazifalar bo'yicha;
- ✓ o'qishni tashkil etish shakliga ko'ra;
- ✓ asosiy o'qitish uslubiga ko'ra.

Hozirgi kunda loyihalar uslubi dunyoda eng keng tarqalgan pedagogik texnologiya sifatida AQSh, Rossiya, Buyukbritaniya, Belgiya, Izrail, Finlyandiya, Germaniya, Italiya, Braziliya, Niderlandiya va shu kabi ko'pgina rivojlangan davlatlar ta'lim jarayonida keng foydalanilmoqda.

XULOSA VA MUNOZARA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga samarali tatbiq etish talabalarining bilim olish jarayonini takomillashtirishga, mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga katta hissa qo'shadi. An'anaviy o'qitish tizimi rejalilik va boshqaruv samaradorligi bilan ajralib tursa-da, talabalarining individual xususiyatlarini to'liq hisobga ololmaydi. Shu sababli zamonaviy innovatsion texnologiyalar, ayniqsa, kompyuterli va adaptiv o'qitish metodlari, o'quv jarayonining sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Biroq, pedagogik texnologiyalarni joriy etishda muayyan tashkiliy va moliyaviy muammolar mavjud bo'lib, ularni hal etish uchun ta'lim muassasalarining moslashuvchanlik darajasini oshirish talab etiladi. Xususan, loyihalar uslubi kabi innovatsion metodlarni keng joriy qilish orqali talabalarining mustaqillik darajasini oshirish va ularga real amaliy tajriba berish ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

References:

Используемая Литература:

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Rahimov O.D., Turg'unov O.M., Mustafoev K.O. Oliy Talimda massafaviy oktitishni tashkil etish. //O'qituvchi yaxshi o'qituvchi. Qarshi, 2012 yil. 60 b.
2. Yakovleva N.O. Pedagogik loyihalashning nazariy va uslubiy asoslari. M.: ATiSO nashriyoti, 2012. - 239 b.
3. Faktorovich A. A. Pedagogik texnologiyaning mohiyati / Pedagogika. 2018 yil. 2-son
4. Slobodchikov V. I. Ta'limdagi innovatsiyalar: asoslari va ma'nosi. / Maktab o'quvchilarining tadqiqot ishlari. 2014 yil. № 2.
5. Selevko G.K. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari: Darslik. / M.: Xalq ta'limi, 2018. – 256 b.
6. Levilar D.G. O'qitish amaliyoti: zamonaviy ta'lim texnologiyalari. /M.: "Amaliy psixologiya instituti" nashriyoti; Voronej: NPO "MODEK", 2018 yil.
7. Qodjaspirova G.M. Ta'lim va pedagogik fikr tarixi: Jadvallar, diagrammalar, ma'lumotnomalar: oliy o'quv yurtlari talabalari uchun o'quv qo'llanma. /M., 2013 yil.